

**Ja-Ling Comenius – Janua Linguarum
Vrata v jezike**

Jezikovno in medkulturno uzaveščanje v osnovni šoli

Priročnik
ZA UČITELJE

**Ja-Ling Comenius – Janua Linguarum
Vrata v jezike**

**Jezikovno in medkulturno uzaveščanje
v osnovni šoli**

Priročnik za učitelje

**Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta**

Ljubljana, 2004

Projekt Ja-Ling Comenius 2001–2004 – Janua Linguarum – Vrata v jezike
Jezikovno in medkulturno uzaveščanje v osnovni šoli
Priročnik za učitelje

Glavna urednica: mag. Soča Fidler

Uredniški odbor: Bernarda Avsenik (prof.), Marjeta Colarič (uč.), Andrea German Velušček (prof.),
Tanja Lovše (prof.), Alma Šketa (prof.), Justina Zupančič (uč.)

Recenzentki: dr. Marja Bešter, izr. prof.
mag. Urška Sešek

Lektorica besedil v slovenščini: mag. Nataša Zrimšek

Izdajatelj: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Za izdajatelja: prof. dr. Pavel Zgaga, dekan

Za založniško komisijo: dr. Janez Krek, doc.

Naslovnica in ilustracije: Metka Pepelnak, prof.

DTP: Igor Cerar

Tisk: Littera picta d.o.o, Ljubljana

Dodatna gradiva: zgoščenka in videokaseta (z istimi posnetki gradiv)

Stroški tiskanja so delno kriti s sredstvi projekta JA-LING COMENIUS 95040-CP-1-2001-DE-COMENIUS-C21.

© 2004 Pedagoška fakulteta

Po Zakonu o davku na dodano vrednost (Uradni list RS št. 89/98, 7. točka, 25. člen) sodi knjiga med proizvode, za katere se plačuje 8 % davek od prometa proizvodov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

81'243:373.3(035)

JEZIKOVNO in medkulturno uzaveščanje v
osnovni šoli : priročnik za učitelje / glavna
urednica Soča Fidler. - Ljubljana : Pedagoška
fakulteta, 2004

ISBN 86-7735-072-1

1. Fidler, Soča

214755328

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo

- učencem in učiteljem z Mednarodnega oddelka OŠ Danile Kumar v Ljubljani, ki so nam prijazno priskočili na pomoč in posneli večji del gradiva, tako da je učiteljem in učencem na voljo avtentična izgovorjava določenih besed ali stavkov v tujih jezikih;
- glavni organizatorici snemanja, Nataši Dražumerič, prof.;
- otrokom, ki so na delavnici v Kresniških Poljanah pod mentorstvom Metke Pepelnak, prof., narisali ilustracije za večino naslovnih v gradivu;
- učencem ljubljanskih šol za ilustracije: OŠ Vodmat, OŠ Riharda Jakopiča, OŠ Bičevje in PŠ Šentjakob ob Savi;
- gospe Heleni Angelski za ilustracije za temo *Pustovanje* in gospe Evening Lategano za nasvete pri prispevkih v angleškem jeziku;
- dr. Marji Bešter Turk in mag. Urški Sešek za pregled in recenzijo gradiva, dr. Marji Bešter Turk pa tudi za dragoceno strokovno pomoč in podporo projektu od samega začetka;
- prof. Meti Grosman za podporo in strokovno pomoč;
- Igorju Cerarju za požrtvovalno strokovno pomoč pri urejanju besedil;
- Veleposlaništvu Republike Grčije za besedilo v grškem jeziku;
- kolegom doma in tujini za dragocene nasvete in pomoč pri preverjanju pravilnosti izrazov v tujih jezikih;
- vsem učiteljicam, ki so sodelovale pri projektu, sestavljale gradiva, jih preizkušale in s svojim delom in z zagnanostjo širile pristop jezikovnega in medkulturnega uzaveščanja.

V imenu uredniškega odbora
Soča Fidler

Ljubljana, september 2004

Kazalo

1. Uvod	7
2. Projekt Ja-Ling Comenius	9
3. Pristop Ja-Ling in slovenski učni načrti za prvi dve obdobji OŠ	13
4. Utrinki iz razreda	17
5. GRADIVA, PRIMERNA ZA DELO V PRVIH DVEH RAZREDIH OŠ	21
5.1 Lastna imena	22
5.2 Jezikovno odkrivanje	28
5.3 Pustovanje	32
5.4 Kuharski detektiv	38
6. GRADIVA, PRIMERNA ZA DELO V 3. IN 4. RAZREDU OŠ	47
6.1 Jezikoslovec	48
6.2 Pustovanje	67
6.3 Pisave	71
6.4 Pozdravi	85
6.5 Jezikovni detektiv	89
7. GRADIVA, PRIMERNA ZA DELO V 4., 5. IN 6. RAZREDU OŠ	103
7.1 Zgodba o jezikih	104
7.2 Vesel božič	109
7.3 Šelmarija	117
7.4 Ljubim te	132
7.5 Srbska pesem	139
7.6 Poliglot	144
7.7 Kuharski detektiv	151
7.8 Kako pišejo Arabci	175
7.9 Prezete besede	186
7.10 Pesem v tujem jeziku	195
8. Vprašalnik – učenčeva samorefleksija	205

1 Uvod

Gradivo, zbrano v tej knjigi, je plod dvoletnega dela slovenske projektne skupine, ki je vključena v mednarodni projekt *Ja-Ling Comenius – Janua linguarum – Vrata v jezike*. Namenjeno je jezikovnemu in medkulturnemu uzaveščanju učencev v prvem in drugem triletju osnovne šole in je bilo preizkušeno v posameznih razredih na osmih slovenskih osnovnih šolah. Prvi odzivi učiteljev in učencev so bili izredno spodbudni in to nas je opogumilo, da smo se odločili ponuditi vpogled v filozofijo tega projekta širši strokovni javnosti, predvsem pa predstaviti učiteljem razrednega pouka in tujih jezikov na osnovni šoli konkretne primere jezikovnega in medkulturnega uzaveščanja ter jih navdušiti za tovrstni pristop.

Jeziki v gradivu

V gradivo so vključeni večinoma jeziki, ki jih naši učenci najboljše prepoznajo oz. so jih govorili učenci v razredih, vključenih v projekt. Nadvse pomembno je namreč, da učenci pri dejavnostih tvorno sodelujejo s svojimi spoznanji in vprašanji, kar pomeni, da učitelj vključuje jezike, ki jih učenci govorijo ali bi jih želeli govoriti oz. spoznati. V času, ko tudi Slovenija postaja nova domovina ali zatočišče raznih narodnosti, lahko učenci, ki govorijo druge jezike, s svojim znanjem veliko prispevajo k uzaveščanju sovrstnikov o teh jezikih in kulturah ter prednostih različnosti. Tako se v učencih krepi zavest, da sta vsak jezik in kultura nekaj zelo posebnega, na kar so lahko ponosni in kar morajo varovati kot posebno dragocenost. Slednje je še zlasti pomembno za ustvarjanje pozitivne samopodobe govorcev manjših in manj znanih jezikov.

Uporaba gradiva in dodatki

Gradivo smo skušali pripraviti v takšni obliki, da bo učiteljem pri jezikovnem in medkulturnem uzaveščanju učencev v pomoč, in upamo, obojim tudi v zabavo, obenem pa bo dovolj enostavno za razredno rabo. Razdeljeno je na teme, ki so razvrščene po starosti učencev, katerim so namenjene. Pri vsaki temi smo navedli, koliko časa učitelj predvidoma nameni dejavnostim, pa tudi, v katerem razredu lahko gradivo uporabi. To priporočilo velja le v primeru, če bo učitelj izvedel vse naloge v posameznem gradivu, možno pa je seveda izvesti le tiste dejavnosti, ki se učitelju zdijo v določenih okoliščinah smiselne in primerne. Navedli smo tudi, katere medpredmetne povezave tema omogoča, tako da se učitelj lažje odloči, pri kateri uri lahko gradivo uporabi.

V podporo izgovorjavi večine gradiv v tujih jezikih so na zgoščenci in videokaseti tudi posnetki z naravnimi govorci, učenci z Mednarodnega oddelka Osnovne šole Danile Kumar v Ljubljani. V gradivu, ki ima to podporo, je narisana naslednji znak (♪).

Ker je pri posameznem gradivu veliko prilog oziroma učnih listov, smo se zaradi večje preglednosti odločili, da sledi opisu vsake dejavnosti pomanjšana slika priloge ali učnega lista, ki ga učitelj potrebuje, na koncu gradiva pa se nahajajo priloge in učni listi v velikosti, primerni za razmnoževanje. Pri vsakem gradivu navajamo tudi rešitve.

V razmislek učencu in v pomoč učitelju

Po zaključku posamezne teme (npr. *Pustovanje*) priporočamo, da učenci izpolnijo kratek vprašalnik (*Moje mnenje o ...*), s pomočjo katerega razmišljajo o tem, kaj novega so spoznali oz. bi radi odkrivali, s čim so bili oz. niso bili zadovoljni. Pomanjšan se nahaja na koncu posameznega gradiva kot opomnik, na koncu celotnega gradiva pa kot priloga v obliki, primerni za razmnoževanje.

Tudi učitelja želimo spodbuditi h kritičnemu razmišljanju o tem, kaj mu je bilo pri posameznem gradivu všeč oz. mu ni bilo in bi želel spremeniti. S tem namenom smo na koncu posameznega gradiva dodali okvir z naslovom *Učiteljev komentar*, v katerega učitelj lahko vpiše svoja opažanja; le-ta lahko kasneje deli z manj izkušenimi kolegi, ki bi želeli gradivo uporabiti, ali pa bodo dobrodošel opomnik učitelju, ko se bo ponovno lotil teme v drugem razredu.

Upamo, da bodo s pričujočo zbirko gradiva učenci odkrivali jezike in njihove značilnosti na prijeten in zanje primeren način, s tem razvijali pozitiven odnos do drugačnosti in drugosti ter se morda še dodatno navdušili za učenje jezikov, tako maternega kot tudi tujih.

Soča Fidler
koordinatorka projekta Ja-Ling za Slovenijo